

3. *Szamajewa K.* Nowe materiały archiwalne dotyczące polsko-ukraińskich kontaktów muzycznych w 2. połowie XIX w. // *Kultura polska XVIII i XIX w. i jej związki z kulturą Rosji.* – Wrocław. – Warszawa – Kraków, 1984. – S. 153–169.

Бедакова Софія Вікторівна, кандидат искусствоведения, доцент кафедры музыкального искусства и социальной работы Николаевського національного університету імені Василя Сухомлинського

Новаторские творческие эксперименты Романа Симовича (20-30 годы XX ст.)

На фоні європейських тенденцій розвитку музичальної культури аналізуються особливості стилістики модерна Р.Симовича. Обосновується, що ці особливості виростають із традицій, обогачаються новими мотивами, образами, формами.

Ключевые слова: жанр, стиль, фактура, формообразование, национальная образность, ладо-интонационные особенности, образно-тематическая драматургия.

Bedakova Sofiia Viktorivna, kandidat mustenstvoznaystva, dosevt kafedru muzithnogo mustensnva i sosialnoi roboty Mukolaiivskogo natsionalnogo universitetu im. Vasilia Suhomlinskogo

Innovative creative experimentation of R. Simovych (20-30 of the XX th century)

A famous Ukrainian composer R. Simovych (with time a Professor of the Lviv state Conservatory) studied in Prague from 1929 to 1936. His work of that period was influenced by the neoclassical factors in the modification of strong foundations, the penetration of elements of motivic development in a normal variant-variational form of the dynamization of the development and exacerbation of features of the final culmination sections. At the same time symphonic and vocal practices of the composer show that he was not indifferent to impressionistic principles of musical character. Their interpretation by R. Simovych also points out that in using them he was guided more mediated through folk tradition of stylistic forms developed during the training at the Prague Conservatory.

The peculiarity of formation stage of the professional composer's style was the double cause for appearance of neoclassical tendencies in the works of R. Simovych. On the one hand, this was due to his desire to master the domain of classical music; on the other hand it was his reaction to the passion of the West for neoclassicism.

R. Simovych deliberately paid his attention to the genres of instrumental music, especially piano and chamber music and Symphony, adopting the newest samples of the composition techniques and musical expression. In the development of the compositional style of R. Simovych we can trace the signs of European modernism. It shows a clear tendency towards neo-classical and neofolkloristic areas interspersed with romantic and impressionistic colors. On the background of previous stage achievements in the development of the Ukrainian composition school, they seem to be powerful innovations, contributed to the active integration of national cultural values in world music.

Key words: genre, style, texture, forming, national figurativeness, tune and intonation ecularities, figurative-thematic dramatic composition.

Надійшла до редакції 7.10.2015 р.

УДК 78.2У

Фішер Тетяна Павлівна, аспірантка Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка

**КЛАСИКА І ПРОПАГАНДА:
КОНЦЕРТНЕ ЖИТТЯ ЛЬВОВА 1941-1944 РР. У СВІТЛІ ЩОДЕННОЇ ПРЕСИ**

Відтворення подієвого наповнення культурного життя Львова (1941-1944 рр.) на сьогодні не є повним, а його оцінка неоднозначна, якщо взяти по уваги ідеологічну ситуацію.

Здійснено спробу висвітлити деякі механізми маніпуляції свідомістю населення крізь пропаганду власних культурних цінностей, що послідовно робило німецьке керівництво.

Ключові слова: німецька окупація Львова, Німецький театр у Львові, концерти Львівського радіо, «Львівські вісті».

Постановка проблеми: В останні десятиліття тема співіснування культури та ідеології посідає чільне місце в наукових зацікавленнях музикознавців. Період німецької окупації Львова 1941-1944 рр. дозволяє простежити шляхи розвитку музичної культури в умовах тоталітарного режиму та проілюструвати модель застосування класичної музики в якості пропаганди ідеології нової влади.

Актуальна література дозволяє детально і об'єктивно відтворити історичні події й простежити окремі сторінки культурного життя: діяльність вибраних колективів та виконавців. Однак досі мало уваги приділено вивченню впливу ідеології на розвиток культури та випадки застосування мистецтва як ідеологічної зброї.

Метою статті є: простежити шляхи взаємодії музичного мистецтва та ідеології у випадку, коли культура використовується як засіб маніпуляції свідомістю населення: на прикладі подій концертного життя та їхньому відображенню у локальній пресі (газета «Львівські вісті»).

Вклад основного матеріалу: Перша половина ХХ ст. у Львові двозначна у розвитку концертного життя міста та музичної критики, як і музикознавчої думки про нього. Вже на початку ХХ ст. існувала добре налагоджена система друкованих мас-медіа різного призначення, а музична критика, як і концертне життя, досягли вершини свого розвитку.

В очах німців Львів став «зоною культурного відпочинку» [13; 213]. Для цього склалася низка передумов: окупанти не мали мети зруйнувати Львів, який впродовж тривалого часу у минулому був частиною німецькомовного культурного світу. Підтвердженням цьому стала різностильова архітектура європейського типу та музична культура з міцними традиціями, що багато в чому орієнтувались на західний, німецький тип культури. Високий рівень професійного музичного мистецтва засвідчували наявність Театру опери та балету, Драматичного театру, професійного оркестру, Філармонії, високоартістичних аматорських та професійних хорових колективів. Окрім того, Львів був на безпечній відстані від лінії фронту.

На той час припадає творча зрілість таких виконавців як: С. Дністрянська, П. Лабунський, Г. Левицька, Р. Савицький, В. Божейко, Т. Шухевич, І. Любчак-Крихова, Н. Біленька, Т. Микиша, А. Рудницький, О. Бірецька, Д. Герасимович, Л. Мінцер, Г. Лагодінська, А. Крушельницька, О. Бандрівська, О. Любич-Пархоняк, М. Сабат-Свірська, А. Поліщук, Є. Зарицька, О. Єнджейовська, О. Колодуб, О. Носалевич, М. Маслюк-Мартіні, О. Руснак, О. Москвичів, Ю. Крих. Присутність кращих творчих сил та певна свобода в сфері культурного дозвілля, яку надало нове керівництво, зумовили розквіт українського концертного життя (в порівнянні з попереднім періодом). Ця явище було одним із багатьох парадоксів окупаційного періоду. З цього приводу пише К.Паньківський: «...коли придивимося положенню українців в Галичині і порівняємо його з положенням в інших країнах, то побачимо, що не зважаючи на приєднання до Генерального Губернаторства і на часті заяви, що Галичина це тільки п'ятий дистрикт, у всьому рівним попереднім чотирьом польським дистриктам, – на долю Галичини припав окремий статус. У широкому вяхлярі німецької політики, вона зазнала іншого лагіднішого трактування. [...] При всіх труднощах особистого життя, непевності дня і ночі, ми, як національна спільнота стояли в роках німецької окупації краще ніж до приходу німців і після їх відходу» [14; 12]. Таким чином окупанти забезпечили військовому керівництву культурне дозвілля та одержали можливість маніпулювати свідомістю населення, насаджуючи власну культуру і повністю виключаючи будь-які згадки про російську культуру.

В особливій ситуації опинилася навіть музична критика. Директивам щодо музичної критики 1941-1944 рр. передували аналогічні заходи в Німеччині: у 1933 р. за особистим наказом А. Гітлера ліквідували «Спілку німецьких музичних критиків». 1936 р. райхміністер пропаганди Й. Геббельс офіційно заборонив музичну критику. Жанр рецензії замінили на «мистецький огляд», основною метою якого була просвітницька проблематика. Тематика обмежилася творчістю сучасних «масових» авторів або видатних композиторів минулого [12; 346–347].

У Львові керівником пропаганди в уряді губернатора Галичини став д-р Райш. Відповідальним за пресу – уповноважений прес шефа при уряді губернатора Генерал-Губернаторства у Кракові Г. Леман, який відповідав за всі видання на терені Галичини. Німецьке командування поставило перед пресою чітке завдання пропаганди, що було прописаним в директиві А. Розенберга від 16 грудня 1942 р. Згідно з нею преса повинна була розпалювати ненависть до російського: до радянського і до імперського; розкривати злочини радянського режиму; вселяти віру у те, що в майбутньому німці врятують від злиднів та врегулюють «українське питання»; вихвалити «щедрі» поступки німецької влади: допуск українців до органів самоврядування, підтримку української мови та культури, релігійну толерантність. Знаючи про силу впливу ідеології, німці не припиняли активної пропаганди навіть тоді, коли став очевидним їх відступ у 1944 р. У таємних директивах командування зафіксувало нову лінію роботи з свідомістю населення, а саме: преса повинна вселити віру в те, що німці повернуться; німці ніколи не відмовляться від України, бо вона – частина Європи, а українці – європейці; більшовизм найбільше зло, проти якого треба боротися [10; 59–62].

Безумовно, політико-ідеологічна ситуація змодельовала деякі аспекти існування музичної критики. Адже вона вразлива до стану розвитку суспільства, до пануючої в ньому можливості вільно та об'єктивно висловлюватися. Свобода слова неможлива в тоталітарному суспільстві, частиною якого Львів став після «золотого вересня» 1939 р.

Другий ідеологічний злам львівська преса та публіцистика пережили у 1941 р. (встановлення німецького окупаційного режиму). Необхідність вистояти у нових політичних реаліях зумовила

потребу пристосуватись до нових ідеологічних умов, що не могло не позначитися на якості публікацій. З іншого боку, в той час продовжували діяльність авторитетні критики: С. Людкевич, В. Барвінський, В. Витвицький, Б. Кудрик, З. Лисько та низка авторів, що підписувались криптонімами (А. А., М. Д., В. О., Т. П., В. А., Е, П.).

Українське населення інформацію про мистецькі події черпало зі сторінок видання «Львівські вісті». Треба наголосити, що поряд з моніторингом воєнних подій та пропагандою нової ідеології, тут достатньо уваги приділялося музичній тематиці. Однак, навіть про надважливі музичні події годі було чекати повідомлень на першій сторінці видання. Складалося враження, що кожне повідомлення на мистецьку тематику – результат боротьби редактора О. Боднарівича з цензором Леманом. Про це згадує О. Тарнавський: «Для кого ви друкуєте газету?» – поставив [Леман] питання редакторові і зразу ж дав відповідь: «Для мешканців Львова, всяких сторожів, домашніх господинь, працівників на фабриці, урядовців. Що їх обходить М. Коцюбинський, вони й не знають і не зацікавлені знати, хто він такий. Вони хочуть дістати вісті, повідомлення уряду, інформації про харчеві картки й інші побутові речі. І для того ми видаємо газету» [15]. Місце розміщення музичних публікацій постійно змінювалося. Найчастіше музичні новини можна було знайти на передостанній сторінці номера. Друкували все: від афіш і оголошень аматорських товариств, навчальних закладів до розгорнутих рецензій та розвідок. Щодо об'єму, який виділяли видавці музикантам, то вони були різними, в залежності від важливості та вартості події. Музичні оголошення та афіші концертів, театральних і оперних постановок, програми радіопередач постійно розміщували у інформаційному полі «Що приносить день». Відгуки та рецензії на концерти і вистави можна було почитати в розділі «З концертної (театральної) зали». Під більш розгорнуті рецензії, огляди та розвідки німці могли виділити навіть сторінку, в залежності від актуальності та масштабу події.

Не тільки пресу, а й всю систему музичного побуту окупанти використовували у якості потужного засобу маніпуляції свідомістю населення. Німецькі ідеологи вміло використали собі на користь факт приналежності Львова до німецькомовного культурного простору. Таким чином вони намагалися пришвидшити процес інтеграції захоплених територій через культуру. Не бажаючи втратити лояльність українців німці робили це обережно, поступово прилучали українців до кращих здобутків німецької класики при цьому не накладаючи заборони на українську культуру.

Під час двох окупацій (радянської і німецької) радіо заміняло українцям філармонію: на місцевій радіохвилі транслювались концерти класичної симфонічної, камерно-вокальної та камерно-інструментальної музики. До приходу німців існувала налагоджена система музичних передач на місцевій радіохвилі, яка збереглася майже до кінця 1941 року – 5-6 концертів щодня. На перший погляд, після здійснення аналізу анонсів передач, складається враження, що окупанти захоплювалися національною культурою: адже більшість програм передач на хвилях радіо складалися з оригінальних творів українських композиторів та обробок української народних пісень. Однак насправді, після цензурного контролю до ефіру допускалися тільки жартівливі та ліричні народні пісні, уривки з опер та такі інструментальні твори майже виключно галицьких композиторів (за винятком творчості кількох визнаних композиторів минулих епох: Бортнянського, Веделя, Березовського, Лисенка, Стеценка, Леонтовича), які не мали патріотичного навантаження. Окрім того, нове керівництво методично і поступово призвичаювало аудиторію до німецької музичної класики. На хвилях дедалі частіше з'являються «вечори німецької музики», при чому транслювали їх у значно зручніший для слухачів вечірній час. Також Львівське радіо транслювало важливі концерти з Берліну. Таким чином львівська публіка змогла долучитися до святкування 150-ї річниці з дня смерті В. А. Моцарта. В анонсі на 28 листопада 1941 р. маємо докладну програму концерту, який відбувся в Дзеркальній залі Шенбрунського палацу в рамках «Тижня Моцарта»: виконання увертюри до опери «Дон Жуан», симфонії «Юпітер», концерту для фортепіано До мінор, рондо для фортепіано та оркестру Ре мажор, фантазії для органу Фа мінор.

Музично-драматичне мистецтво перебувало в кращих умовах. Німці розглядали театр винятково як джерело розваг для німецьких вояків, тому забезпечували ці установи відповідними кадрами. Львівський оперний театр фінансувався окупаційною владою, тобто підпорядковувався безпосередньо німецькій адміністрації. Влада практично не втручалась у творчі справи колективу та залишила українське керівництво: директора А. Петренко, заступників – В. Блавацького, П. Сороку. Було одне «але»: цензурний нагляд влада призначала в кожному театрі свого наглядача, втручалася в підбір трупі, з допомогою цензури впливала на формування репертуару. Крім того, жодна прем'єра не відбувалася без участі представників німецької адміністрації. Проте завдяки суттєвим дотаціям вдалося не тільки зберегти репертуар, що був у арсеналі установи до 1941 р. а й суттєво його розширити. Всі інші театри належали до другої категорії і перебували у розпорядженні міських управ, а згодом стали структурами Українського Краєвого комітету. Йдеться про театри районних центрів дистрикту «Галичина». Вони

мали скромніше фінансування, але на їхніх підмостках інколи ставились українські вистави, які б відділ Пропаганди ніколи не дозволив ставити у Львові (наприклад, опера М. Аркаса «Катерина», постановка якої відбулась у Станіславові у рамках вшанування Т. Шевченка у 1944 р.).

Не меншу роль відіграли концерти у філармонії і на сцені Львівської опери. Варто згадати той факт, що німці організували гастролі кращих німецьких виконавців. У репертуарі оркестру побільшало творів німецьких композиторів. Показово, бо навіть сезон філармонії відкрився Дев'ятою симфонією Бетховена. Всі концерти «високої» класики висвітлювали в пресі першочергово і не тільки в музично-критичному світлі, часто рефлексії після концерту мали вигляд статті просвітницького характеру (з докладним аналізом твору та характеристикою стилю композитора): наприклад, стаття В. Барвінського «IX симфонія. Симфонічний концерт Бетховенівських творів» (1942 р.). Іноді аналізуючи твори німецьких композиторів критики порівнювали їх з українською музикою, тим самим декларуючи спільність української та німецької культури. Наприклад, у статті на честь сторіччя композитора Р. Франца, автор (Б. Кудрик) зауважує що Франц «ровесник» М. Вербицького, знаходить ряд українських рис у гармонічній мові німецького поліфоніста. Подібний прийом «наближує» німецького музиканта до українського читача, а також нівелює міф меншовартості української культури, наближаючи останню до українського читача.

Навіть при побіжному перегляді публіцистики 1941-1942 рр. складається враження, що саме німці «відкрили» для українців Галичини симфонічну музику. Наприклад у рецензії В. Витвицького на концерт оркестру Філармонії від 8 липня 1941 р., яку важко назвати рецензією через надмірну кількість хвалебних фраз на честь «визволителів»: «Не минув ще тиждень від того моменту, коли побідна Німецька армія ввійшла у м. Львів, а вже культурне життя почало розвиватись і розбудовуватись у різних ділянках. На музичному полі важною подією стало заснування симфонічної оркестри ...» [2]. Подібні фрази червоною ниткою проходять крізь статті окупаційного періоду. У пресі все подавали так, наче до окупаційного періоду не відбувалося нічого вартого уваги і тільки така висококультурна нація як німці здатна була «розбудити» українську культуру. В деяких інших рецензіях маємо ще більш конкретні ідеологічно-забарвлені фрази. Зокрема, у рецензії на концерт за участю німецької скрипальки Марії-Луїзи Бок-Ульріх та диригента Ф. Вайдліха (інші учасники – Р. Криштальський, М. Лобажевський, П. Пшеничка, Н. Горницький) Б. Кудрик робить такий підсумок: «...співпраця українських виконавських сил з німецькими в одній клясичній програмі мала символічне значіння – ось куди правильний шлях нашої майбутньої українській творчості – у соняшну країну клясиків, де вже й так сяють дорогі для нас імена Березовського, Веделя, Бортнянського, Вербицького, Лаврівського й Матюка, а не в культ крику й оргії чи в дешевій замисловості кафешантанної циганщини і джазу» [5].

Найбільше «німецької тематики» можна знайти у публіцистичній спадщині Б. Кудрика 1941-1944 рр. Під куполом Оперного театру функціонувало чотири окремих театри, серед яких Німецький. Не тільки оперні вистави ставились у двомовному режимі з орієнтацією на дві слухачькі аудиторії – німецьку та українську. На сцені німецького театру також відбувались концерти класичної музики. Б. Кудрик був єдиним публіцистом, який співпрацював із німецькою концертною естрадою і відстежував усі їхні концерти. Враження від концертів німецької класики знаходимо у низці статей, наприклад: «Вечір німецької музики» (28 жовтня 1941 р.), «Прогулянка в царство класицизму: Камерний концерт у Львівському Німецькому Театрі» (1 жовтня 1942 р.), «Другий симфонічний концерт диригента Ф. Вайдліха» (30 жовтня 1942 р.).

Цікаві висновки про естетичні уподобання публіки I пол. ХХ ст. можна зробити після прочитання рецензії на концерт німецької музики в 1941 р. Не виключено, що з подачі нової влади Краєве Бюро Концертное одержало завдання організувати концерт, який би репрезентував три основні напрями німецької професійної музики: фортепіанної, камерної та камерно-вокальної. В зв'язку з історичними реаліями того часу австрійська та німецька культури вважались єдиною великою німецькою композиторською школою, тому в програмі концерту звучали твори австрійського романтика Ф. Шуберта і німецьких композиторів Р. Шумана, Й. Брамса, Г. Вальтера, Р. Штрауса. Спочатку прозвучали фортепіанні твори: Інтермеццо опус 118 Ля мажор та Рапсодія опус 79 Фа-мінор Й. Брамса у виконанні М. Роговської. Ось як публіцист характеризує її гру: «Піаністці слід признати глибоку музикальність та гарний тон – придалося б їй децю більше плястики в видвиганню мотивічної роботи, головню в такого поліфоніста як Брамс» [8]. Піаніст Б. Кудрик, зазвичай особливо уважно рецензує виступ піаністів-солістів та акомпаніаторів, адже з огляду на власну акомпаніаторську діяльність це було йому близьким. Найцікавішою частиною програми став вокальний відділ, у якому прозвучав звичний репертуар для галицької публіки 20-40 рр. ХХ ст. З цієї рецензії стає відомим факт заснування Львівського струнного квартету у складі: М. Лепкий, І. Ковалів, М. Лобашевський, Е. Шмофф.

Завдяки Кудрику залишився творчий портрет диригента Ф. Вайдліха: «...*прикмети диригента, пізнані в його дотеперішніх оперних та симфонічних виступах – найглибша перейнятість виконуваним твором, викінчена аж до найменших артикуляційних подробиць, цінка керівнича рука – дали себе й цим разом пізнати у всій повноті*». Однак рецензент майстерно використовує особисті переваги диригентського стилю Вайдліха для того, щоб показати культуру німців у кращому світлі: «*Додамо ще одну рису – поміркованість у темпі й динаміці, відсутність усяких так званих блискучих ефектів, що ними так радо брали слухачів різні советські диригенти*» [3].

Саме в рецензіях на концерти Німецького театру Кудрик виявляє свою ідеологічну позицію. В цих статтях зустрічаються палкі фрази підтримки «визволителів», оспівування їхньої великої культури. Навряд чи за короткий період окупації зріла особистість із сформованими ідеалами могла так швидко змінити життєві погляди. Можливо висловлювання ідеологічного характеру на кшталт усього лиш результат спроби забезпечити собі лояльність нової влади і запевнити її у власній прихильності. Так чи інакше компетентні рецензії зафіксували для історії важливу частину професійного концертного життя окупованого Львова, хоч і залишаються неоднозначними з погляду ідеології.

Висновки. Проаналізувавши публікації на шпальтах єдиної офіційної газети «Львівські вісті», можу зробити висновок про цілеспрямовану і добре продуману маніпуляцію свідомістю населення через лагідне, але все ж насадження власної культури. «Німецька тематика» присутня у дописах таких авторів, як В. Барвінський та В. Витвицький, однак найбільш послідовно відстежував такі події Б. Кудрик. Критик чи не єдиний опублікував відгуки на вечір Німецької музики 1941 р., концерт Камерної музики у залі львівського Німецького театру 1942 р. та рецензії на обидва концерти німецького диригента Ф. Вайдліха (у 1942 та 1943 р.). Однак, навіть наявність певних агітаційних висловлювань не може служити підставою, щоб зробити висновок про те, що Кудрик активно підтримував гітлерівський режим.

Список використаної літератури

1. **Барвінський В.** IX симфонія. Симфонічний концерт із Бетовенських творів / В. Барвінський // Львівські вісті. – 1942. – 9–10 серп (№ 302). – С. 2–3.
2. **Витвицький В.** Перший концерт Львівської симфонічної оркестри / В. Витвицький // Львівські вісті. – 1941. – 8 лип.
3. **Кудрик Б.** Другий симфонічний концерт Фр. Вайдліха / Б. Кудрик // Львівські вісті. – 1942. – 30 жовт. (№ 371)
4. **Кудрик Б.** Симфонічний концерт Фр. Вайдліха / Б. Кудрик // Львівські вісті. – 1942. – 29 жовт. (№ 370).
5. **Кудрик Б.** Прогулянка в царство класицизму / Б. Кудрик // Львівські вісті. – 1942. – 1 жовт. (№ 222).
6. **Кудрик Б.** Роберт Франц (1815 – 1892): у п'ятдесяті роковини смерті / Б. Кудрик // Львівські вісті. – 1942. – 1, 2 груд. (№ 398, 399).
7. **Кудрик Б.** «Циганський барон» на галицькій сцені / Б. Кудрик // Львівські вісті. – 1941. – 19 жовт. (№ 62).
8. **Кудрик Б.** Вечір молодих талантів / Б. Кудрик // Львівські вісті. – 1942. – 16 черв. (№ 255).
9. **Кудрик Б.** Вечір німецької музики / Б. Кудрик // Львівські вісті. – 1941. – 28 жовт. (№ 69).
10. **Культурне життя в Україні. Західні землі:** документи і матеріали. Т. 1 (1939-1953) / упоряд. : Т. Галайчак, О. Луцький, Б. Микитів, Л. Батрак-Плодиста, Ю. Сливка, Л. Федоришин. – К. : Наук. думка, 1995. – 748 с.
11. **Львівська філармонія: до і після століття.** – Л., 2006. – 74 с.
12. **Мельник Л.** Музична журналістика: теорія, історія, стратегії. На прикладах із щоденної преси Львова від початків до сьогодення : монографія / Л. Мельник. – Л. : ЗУКЦ, 2013. – 383 с.
13. **Нога О.** Хроніки міста театрів. Театральне життя Львова впродовж 1920–1944 р. / О. Нога. – Л. : Українські технології, 2006. – 263 с.
14. **Паньківський К.** Роки німецької окупації. Життя і мислі. Кн. 7 / К. Паньківський. – Нью-Йорк ; Торонто, 1965.
15. **Тарнавський О.** Літературний Львів. 1939-1944. Спомини / О. Тарнавський. – Л. : Просвіта, 1995. – С. 47, 112.

References

1. **Barvinskyi V.** IX symfoniya. Symfonicznyj koncert Betovenskyykh tvoriv [IX Symphony a concert of symphonic works by Beethoven] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1942. – August 9-10 (№ 302).
2. **Vytvitskyi V.** Pershyi koncert Lvivskoi symfonicnoi orkhestry [The first concert of the Lviv symphony orchestra] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1941. – July 8.
3. **Kulturne zhyttia v Ukraini. Zaxidni zemli:** dokumenty i materialy [Cultural life in Ukraine. Western territories: documents and materials]. Vol 1 / Halaichak T., Lutsyki O., Mykytiv B., Batrak-Plodysta L., Slyvka Y., Fedoryshyn L. (Ed.).– Kyiv : Nauk. dumka, 1995. – [in Ukrainian].

4. **Kudryk B.** Druhyi symfonichniy kontsert Fr.Vaidlikha [The second symphony concert of Friedrich Weidlich] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1942. – October 30 (№ 371).
5. **Kudryk B.** Symfonichniy kontsert Fr.Vaidlikha [The second symphony concert of Friedrich Weidlich] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1942. – October 30 (№ 371).
6. **Kudryk B.** Prohulianka v tsarstvo klasysyizmu [Walk in the classical realm] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1942. – October 1 (№ 222).
7. **Kudryk B.** Robert Frants (1815-1892): u piatdesiati rokovyny smerti [Robert Franz (1815-1892): for the 50-th anniversary of passing] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1942. – December 1–2 (№ 398, 399).
8. **Kudryk B.** Tsyhanskyi baron na halytskii stseni [Gypsy baron on the Galicia stage] // Lvivski Visti. [Lviv New]. – 1942. – October 19 (№ 62).
9. **Kudryk B.** Vechir molodykh talantiv [Evening of the talented young] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1942. – June 16 (№ 255).
10. **Kudryk B.** Vechir nimetskoj muzyky [Evening of the German music] // Lvivski Visti [Lviv News]. – 1942. – October 28 (№ 69).
11. **Lvivska filarmoniiia: do i pislia stolittia** [Lviv Philharmony: before and after a century]. – Lviv, 2006.
12. **Melnyk L.** Muzychna zhurnalistyka: teoriia, istoriia, strategii. Na prykladakh iz shchodennoi presy Lvova vid pochatkiv do sohodennia. [Music journalism: theory, history, strategies. From the beginning till nowadays]. – Lviv : WUCC, 2013. – [in Ukrainian].
13. **Noha O.** Khroniky mista teatriv. Teatralne zhyttia Lvova vprodovzh 1920–1944 r [Chronicles of the city of theaters. Theater life of the city during 1920-1944]. – Lviv : Ukrainski tekhnolohii, 1944. – [in Ukrainian].
14. **Pankivskiy K.** Roky nimetskoyi okupatsii. Zhyttia i mysl'i [Year of German occupation. Life and thoughts]. – Toronto : Kluchi, 1965. – [in Ukrainian].
15. **Tarnavskiy O.** Literaturnyi Lviv. 1939-1944. Spomyny [Literature in Lviv. 1939-1944. Memories]. – Lviv : Prosvita, 1995. – [in Ukrainian].

Фишер Татьяна Павловна, аспирантка Львовской национальной музыкальной академии имени Николая Лысенка

Классика и пропаганда: концертная жизнь Львова 1941-1944 гг. на страницах ежедневной прессы

Воспроизведение событий культурной жизни Львова (1941-1944 гг.) сегодня не является полным, а ее оценка неоднозначна, если принять во внимание идеологическую ситуацию. Предпринята попытка осветить механизмы манипуляции сознанием населения через пропаганду собственных культурных ценностей – именно это последовательно делало немецкое руководство.

Ключевые слова: немецкая оккупация Львова, Немецкий театр во Львове, концерты львовского радио, «Львовские вести».

Ficher Tetyana, aspirantka nacionalnoi mezuchnoi akademii imena M.Lusenka, Lviv

Classics and Propaganda: Lviv Concert Tradition in 1941-1944 as Highlighted in Press

In early XX century music criticism and concert traditions in Lviv reached their peak. The situation has changed after September 1939 (the beginning of Soviet occupation) and then after June 1941 (Nazi occupation).

Lviv was located safely far from the front line and became an area of cultural entertainment for Germans as Opera and Ballet Theater, Drama Theater, professional Philharmony orchestra, amateur and professional choirs and outstanding solo vocalists were working there.

Publishing in Nazi Germany (as well as in the USSR) was being used as ideological weapon (especially in case of press). The genre of recension was replaced with art review. Topics were limited to modern and popular authors or to reputable composers of the past. To make a living music critics were forced to get used to new ideological situation, which made significant impact on the quality of the articles. However, reputable and gifted critics continued working in those years. Among them were S.Liudkevych, V. Barvinskyy, V.Vyvytskyy, B.Kudryk, Z.Lysko.

Germans were trying to accelerate integration of the occupied territories with the help of culture. Trying to preserve loyal attitude of Ukrainians, they were doing it very carefully, making the German culture closer to Ukrainians step by step, and without forbidding Ukrainian culture.

Lviv radio broadcasted programs of German music more and more often; the broadcasts were held in the evening hours, which were the most comfortable for listeners. Lviv Opera Theater showed more German performances; pieces of Italian music were translated to German. Instrumental concerts in Philharmony and Opera Theater had a role of the same importance. Germans organized concerts of the most outstanding German musicians. Orchestra had more works of German authors in their repertoire. Even Philharmony opened its season with Bethoven's Symphony #9. All classical concerts were highlighted as a first priority and not always in music critic way. Often simple after-concert reflections looked like an educational article, they often contained thorough work analysis and characteristic of the composer's style (for example, Barvinskyy's article IX Symphony. Symphony concert of Bethoven's works (1942). Sometimes critics analyzing works of German composers compared them to those of Ukrainian authors, declaring this way unity of Ukrainian and German cultures.

Key words: German occupation of Lviv, Lviv Deutsches Theater, concerts in Lviv radio, newspaper «Lviv news».